

“DEFİN NÖBETİ”NDE SON DURUM!!!

Birinci basamak sağlık hizmeti sunucularının, ölü muayenesi ve defin ruhsatı hizmetlerini sunabilmesi amacıyla oluşturulan defin nöbetleri ile ilgili çok sayıda problem bulunuyor.

Yaşanılan sorunların çözümüne katkı sağlamak amacıyla, İstanbul Tabip Odası Aile Hekimleri Komisyonunun çağrısıyla, TSM hekimleri, ASM hekimleri, Belediye hekimleri başta olmak üzere hekimler, alanda çalışma yürüten Dernekler ve hukuk büromuzun katılımı ile toplantılar yapıldı.

Ölü muayenesi ve defin ruhsatları hizmetlerinin, hekimlere bir “angarya” olarak dayatılması, ücretlendirilmemesi, ölü muayenesine gidecek hekimin güvenliğinin sağlanmaması, araç, personel ve diğer ihtiyaçların giderilmemesi başta olmak üzere, çok sayıda sorun masaya yatırıldı.

Keza bu alandaki mevzuatta sık sık değişiklik yapılması, günümüzün ihtiyaçlarına yetmeyen kanunların uygulanmaya çalışılması ve hukuki düzenlemelerin parçalılığının yarattığı sorunların da altı çizildi.

Toplantıda birinci basamak sağlık hizmeti sunucuları arasında işbölümünün nasıl ve ne şekilde olacağı da tartışıldı.

Toplantıda bir dizi karar alındı¹ Bu kararlardan belki de en önemlisi; hizmeti sağlayacak olan belediye hekimleri, aile hekimleri ve toplum sağlığı merkezi hekimlerinin, yanı sıra meslek örgütü ve uzmanlık derneklerinin önerileri ve görüşleri de dikkate alınarak, ihtiyaçlara cevap veren yeni ve tek bir düzenleme yapılması gereğidir.

YENİ DÜZENLEMELER/DEĞİŞİKLİKLER

I- “ÖLÜM BİLDİRİM SİSTEMİ” KONULU ve 2012/5 SAYILI GENELGE

Toplantının üzerinden kısa bir süre geçtikten sonra, 26.12.2012 tarihinde Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu tarafından “Ölüm Bildirim Sistemi” konulu ve 2012/5 sayılı Genelge yayımlandı.

Genelge asıl olarak, "*Mezarlık Yerlerinin İnşaatı ile Cenaze Nakil ve Defin İşlemleri Hakkında Yönetmelik*" çerçevesinde ilgili kurumlarca yürütülen ölüm belgesi (gömme izin belgesi) ve diğer belgelerin elektronik ortamda düzenlenmesini amaçlamaktadır.

Ancak buna rağmen, Genelge’de sistemin işleyişi aktarılırken, “gömme izin belgesi”ni kimlerin, hangi şartlarda vereceği de düzenlenmiştir;

*“Ölüm, sağlık kurumları dışında gerçekleşmişse, ölüm belgesi düzenleme ile ilgili işlemler **belediye hekiminin asli görevi olduğundan**, (belediyenin bu kapsamda sözleşme ile hizmet aldığı hekimler belediye hekimi sayılır.) bu görev belediye hekimleri tarafından yerine getirilir. Bu görev belediye tarafından karşılanamıyor ise;*

¹<http://www.istabip.org.tr/index.php/haber-arsivi/2723-defin-ve-adli-rapor-hizmetleri-deerlendirme-raporu-ackland.html>

a) Mesai saatleri içerisinde ölüm belgesi düzenleme ile ilgili işlemler; **öncelikle toplum sağlığı merkezi hekimi, yoksa aile hekimi tarafından** birinci maddede belirtildiği şekilde yapılır.

b) Mesai saatleri dışında ölüm belgesi düzenleme ile ilgili işlemleri yapmak üzere **Halk Sağlığı Müdürlüklerince yakın ilçeler bölgeleştirilerek ilin tamamı bu hizmeti alacak şekilde yukarıda sayılan hekimleri kapsamak üzere nöbet listeleri** hazırlanır. Bölgenin özelliğine göre ihtiyaç duyulduğunda hekim ile birlikte hekim dışı sağlık personeli için de müdürlükçe nöbet listesi oluşturulur. Ölüm kaydı hekim tarafından birinci maddede belirtildiği şekilde yapılır.

c) **Halk Sağlığı Müdürlükleri ve Belediyeler, nöbet tutan kendi personeli için,** nöbet süresince kullanılmak üzere, internete her yerde bağlanabilen bilgisayar, bundan gerekli belgelerin çıktısını alabilecek bir yazıcı ve şoförlü araç bulundurulur.”

düzenlemesine yer verilmiştir.

II- MEZARLIK YERLERİNİN İNŞAASI İLE CENAZE NAKİL VE DEFİN İŞLEMLERİ HAKKINDA YÖNETMELİK

Genelge'nin ardından 19 Ocak 2013 tarihinde, “Mezarlık Yerlerinin İnşası İle Cenaze Nakil ve Defin İşlemleri Hakkında Yönetmelik”te de değişiklik yapılmıştır.

Yönetmeliğin değişiklik öncesinde, “Gömme İzin Belgesi Verilmesi” başlıklı 16. maddesinde;

(1) Ölüm resmi sağlık kurumlarında gerçekleşmiş veya cenaze resmi sağlık kurumuna getirilmiş ise, gömme izin belgesi sağlık kurumunca düzenlenir ve kurumun müdür veya baştabibi tarafından tasdik edilir.

(2) Ölüm özel sağlık kuruluşlarında gerçekleşmiş ise, ölüme sebep olan hastalık esnasında tedavi eden tabibin verdiği gömme izin belgesi varsa belediye tabibi, yoksa aile hekimliğinin uygulandığı illerde toplum sağlığı hekimi, aile hekimi; diğer illerde sağlık ocağı hekimi tarafından tasdik edilmek şartıyla geçerli olur.

(3) Ölümün sağlık kurumları dışında gerçekleşmesi durumunda gömme izin belgesi cenazenin bulunduğu yerdeki belediye tabibi tarafından, belediye tabibi bulunmayan yerlerde aile hekimliğinin uygulandığı illerde toplum sağlığı hekimi, aile hekimi; diğer illerde sağlık ocağı hekimi tarafından, bunların bulunmaması halinde gömme izin belgesi görevlisi tarafından verilir. Gömme izin belgesi görevlisi bulunmayan yerlerde ise jandarma karakol komutanları veya köy muhtarları tarafından verilir.”

düzenlenmesi yer almaktaydı.

19 Ocak 2013 tarih ve 28533 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan değişiklik ile 16. maddenin başlığı “Ölüm belgesi verilmesi” olmuş ve madde;

“(1) Ölüm resmî sağlık kurumlarında gerçekleşmiş veya cenaze resmî sağlık kurumuna getirilmiş ise, ölüm belgesi sağlık kurumunca düzenlenir ve kurumun müdür veya baştabibi tarafından tasdik edilir.

(2) Ölüm, özel sağlık kuruluşlarında gerçekleşmiş ise, ölüme sebep olan hastalık

esnasında tedavi eden tabibin verdiği ölüm belgesi varsa bu belge belediye tabibi, yoksa toplum sağlığı merkezi hekimi veya aile hekimi tarafından tasdik edilmek şartıyla geçerli olur. Tasdik işlemi elektronik ortamda da yapılabilir.

(3) Ölümün sağlık kurumları dışında gerçekleşmesi durumunda ölüm belgesi cenazenin bulunduğu yerdeki belediye tabibi tarafından, belediye tabibi bulunmayan yerlerde toplum sağlığı merkezi hekimi yoksa aile hekimi tarafından, bunların bulunmaması halinde ise ölüm belgesi düzenleme yetkilisi tarafından verilir.

(4) Ölüm belgesi düzenleme yetkilisi bulunmayan veya makul sürede ulaşılamadığı yerlerde ise bu belge jandarma karakol komutanları veya köy muhtarları tarafından verilir. **Mesai saatleri dışında verilecek olan ölüm belgelerinin düzenlenmesi işi ilçe bazında, belediye tabibi, toplum sağlığı merkezi hekimi ve aile hekimlerinin dahil olduğu nöbet sistemi ile verilir. Bu nöbet listesi toplum sağlığı merkezlerince oluşturulur, mahalli mülki amir tarafından onaylanır.** Nöbet listesi oluşturulurken coğrafi şartlar göz önünde bulundurulurken ilçeler birleştirilebilir. **Mesai saatleri dışında ölüm belgesi düzenlenmesine ilişkin nöbet, adli hizmet nöbetleri ile birlikte verilebilir.** 112 acil sağlık istasyonu görevlileri vakaya gittiklerinde ölüm gerçekleşmiş ise doğrudan ölüm belgesi düzenleyebilir. Bu nöbet uygulamasında ihtiyaç duyulan lojistik hizmetler halk sağlığı müdürlüklerince verilir.

(5) Ölüm belgesi düzenlenirken cenazenin kimliğine ilişkin gerekli inceleme ve araştırma yapılır. Bu kapsamda cenaze yakınlarından ölen kişiye ait nüfus cüzdanı aslını ölüm belgesini düzenleyen yetkililere göstermeleri istenir. Ölen kişinin nüfus cüzdanının bulunamaması durumunda ölen kişinin yakınlarından ölen kişinin adı, soyadı ve T.C. kimlik numarasının yazılı beyanı istenir. Ölen kişinin yakınlarından ölen kişinin adı, soyadı ve T.C. kimlik numarasının yazılı beyanı dışında nüfus kayıt örneği veya kimlik bilgilerine ilişkin başkaca bir belge istenmez.

(6) Ölüm belgesi elektronik ortamda doldurulur. Ancak teknik sebeplerle kâğıt ortamında doldurulanlar beş iş günü içerisinde elektronik ortama aktarılır.”

şeklinde yeniden düzenlenmiştir.

Görüldüğü ilk 3 fıkrada, “gömme izin belgesi” tabiri, “ölüm belgesi” olarak değiştirilmiş; bunun dışında aile hekimliğinin uygulandığı-uygulanmadığı il ayrımı, tüm illerde uygulama başladığından kaldırılmıştır.

Düzenlemedeki “yeni”lik, mesai saatleri dışındaki defin nöbetinin düzenlenmiş olmasıdır.

III- AİLE HEKİMLİĞİ UYGULAMA YÖNETMELİĞİ

25 Ocak 2013 tarihinde Aile Hekimliği Uygulama Yönetmeliği tamamen değiştirilmiştir.²

² Aile Hekimliği Uygulama Yönetmeliği'ne ilişkin Hukuk Büromuz tarafından yapılan değerlendirmeye ulaşmak için <http://www.istabip.org.tr/index.php/hukuk/guncel-hukuk/2814-25012013-tarihli-aile-hekimlii-uygulama-yoenetmelii-hakknda-hukuki-deerlendirme.html>

Bu değişikliklerin arasında defin nöbetine ilişkin düzenleme de yer almaktadır. Değişiklik öncesinde, Aile Hekimliği Uygulama Yönetmeliği'nin 24. maddesinin 5. fıkrasında;

“Ölü muayenesi yapılan ve defin ruhsatı verilen kişilerin kayıtları defin ruhsatını veren makam tarafından müdürlüğe bildirilir. İlgili aile hekimi en kısa sürede bilgilendirilir. Mevzuatına göre ölü muayenesi ve defin ruhsatı cenazenin bulunduğu yerdeki belediye tabibi tarafından, belediye tabibi bulunmayan yerlerde toplum sağlığı hekimi, toplum sağlığı hekiminin bulunmadığı yerlerde aile hekimleri de ölü muayenesi yaparak gecikmeksizin defin ruhsatı verirler. Hekim bulunmayan yerlerde defin ruhsatı ilgili mevzuata göre gömme izin belgesi görevlisince veya yetkilendirilen diğer şahıslarca verilir.”

düzenlemesine yer verilmişti.

25 Ocak'ta Resmi Gazete'de yayımlanan “yeni” Yönetmelik'te bu hükme yer verilmemiştir. Bunun yerine, 28. maddenin 5. fıkrasında;

“Ölüm belgesi, 19/1/2010 tarihli ve 27467 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Mezarlık Yerlerinin İnşaaı ile Cenaze Nakil ve Defin İşlemleri Hakkında Yönetmeliğe göre düzenlenerek ilgili aile hekimi en kısa sürede bilgilendirilir.”

demekle yetinilmiş ve yukarıda aktardığımız Yönetmelik düzenlemelerine atıf yapılmıştır.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

Görüldüğü gibi, yine “dağ fare doğurmuş”tur. Yine hekim emeği ücretlendirilmemiş, yine İstanbul'un “ölüm belgesi” veya “defin ruhsatı” sorununu çözmeyen, ihtiyaçları karşılamayan düzenlemeler, çözüm gibi sunulmuştur.

Üstelik ardı ardına yürürlüğe giren Genelge ve Yönetmelik, hekimler arasındaki işbölümü ile ilgili birbiriyle çelişen hükümler taşımaktadır. Lojistik desteğin (araç, şoför, vs.) hangi kurum tarafından verileceği de, her ikisinde farklıdır!

Ancak hukuk kuralları gereği; Genelge'nin üst normu olan Yönetmelik'in uygulanması gerekir. Bu halde mesai saati dışında tutulan nöbetlere ilişkin son durum şöyle özetlenebilir;

- Ölüm belgelerinin düzenlenmesi işi; ilçe bazında, belediye tabibi, toplum sağlığı merkezi hekimi ve aile hekimlerinin dahil olduğu nöbet sistemi ile yapılacaktır.
- Bu nöbet listesi toplum sağlığı merkezlerince oluşturulacak, mahalli mülki amir tarafından onaylanacaktır.
- Nöbet listesi oluşturulurken coğrafî şartlar göz önünde bulundurularak ilçeler birleştirilebilir.
- Mesai saatleri dışında ölüm belgesi düzenlenmesine ilişkin nöbet, adli hizmet nöbetleri ile birlikte verilebilir.
- 112 acil sağlık istasyonu görevlileri vakaya gittiklerinde ölüm gerçekleşmiş

ise doğrudan ölüm belgesi düzenleyebilir.

- Nöbet uygulamasında ihtiyaç duyulan lojistik hizmetler halk sağlığı müdürlüklerince verilecektir.

Kuşkusuz en merak edilen husus, belediye tabibi, toplum sağlığı merkezi hekimi ve aile hekimlerinin dahil olacağı nöbet listelerinin hangi kriterlere göre oluşturulacağıdır. Ancak ne Yönetmelik, ne Genelge bu konuda hiçbir ölçü getirmemiştir.

Bu halin, ilçeden ilçeye değişen farklılıkların, yanı sıra ihlallerin yaşanmasına yol açacağını/açmaya devam edeceğini düşünmek, yanlış olmasa gerek!

20.02.2013
İstanbul Tabip Odası
Hukuk Bürosu